

Betänkandet Informationsöverföring inom vård och omsorg (SOU 2021:4)

Remiss från Socialdepartementet

Remisstid den 28 maj 2021

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarråden Jan Jönsson och Erik Slottner anför följande.

Ärendet

Utredningen föreslår en ny lag, *lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och kvalitetsuppföljning*. Till lagen överförs bestämmelserna i patientdatalagen om sammanhållen journalföring och kvalitetsregister. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2022.

Lagen innebär att det ska vara frivilligt att införa system för sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation inom hälso- och sjukvård samt socialtjänstens verksamhetsområden äldreomsorg och funktionsnedsättning. Inga personuppgifter får göras tillgängliga om omsorgsmottagaren motsätter sig detta. Vidare får vård- och omsorgsgivare inte ta del av personuppgifter utan att omsorgsmottagaren aktivt har lämnat sitt samtycke.

Den nya lagen ska även tillämpas inom arbetet med kvalitetsuppföljning. Det finns behov av att behandla personuppgifter och att samla in dessa från andra vårdinstanser och omsorgsgivare i arbetet med att följa upp och utveckla kvaliteten i vård- och omsorgsverksamheterna. Utredningen föreslår vidare att förutsättningarna för sådan kvalitetsuppföljning bör regleras i lag.

Det föreslås även att det införs integritetsstärkande bestämmelser som ska tillämpas av de verksamheter som väljer att använda sig av sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

Socialdepartementet har skickat ärendet på remiss till Stockholms stad för yttrande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, äldrenämnden, överförmyndarnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd. Äldreförvaltningen har svarat med ett kontorsyttrande på grund av kort svarstid.

Stadsledningskontoret är positivt till den föreslagna lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och kvalitetsuppföljning.

Socialnämnden delar utredningens uppfattning om att det finns ett stort behov av att utbyta information mellan verksamheter inom hälso- och sjukvården och socialtjänstverksamhet för personer med funktionsnedsättning och äldre personer.

Äldreförvaltningen välkomnar förslagen i utredningen, särskilt avseende bestämmelsen som bryter sekretessen mellan nämnder i samma kommun som fullgör uppgifter inom socialtjänsten.

Överförmyndarnämnden menar att utredarens förslag kan tänkas ha en positiv inverkan på förvaltningens verksamhet.

Farsta stadsdelsnämnd ställer sig positiv till utredningens förslag till ny lag om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och kvalitetsuppföljning.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd delar utredningens bedömning att det hos verksamheter inom socialtjänsten för äldre och personer med funktionsnedsättningar och hälso- och sjukvården finns ett tydligt behov av att kunna ta del av varandras dokumentation på ett enkelt sätt för att säkerställa en god och säker vård och omsorg för den enskilde.

Östermalms stadsdelsnämnd är sammantaget positiv till utredningens förslag att öppna upp möjligheten för åtkomst till den kommunala dokumentationen mellan hälso- och sjukvård och social omsorg.

Våra synpunkter

En välfungerande informationskedja är en förutsättning för en god och sammanhållen vård. Det är framför allt viktigt för personer som är i behov av samtidiga insatser från kommun och region. Vi välkomnar därför att förutsättningarna för en sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation tydliggörs inom omsorgen om äldre och personer med funktionsnedsättning.

En bra kvalitetsuppföljning är ett nödvändigt steg mot en kunskapsbaserad socialtjänst, och ligger i linje med de förslag som presenterades i betänkandet *Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag* (SOU 2020:47). Som stadsledningskontoret anför i sitt tjänsteutlåtande föreslår utredningen ett regelverk där kommunfullmäktige förväntas fatta beslut på detaljerad nivå om hur, när och för vilka syften information kan samlas in för att användas i kvalitetsuppföljning.

Det är värt att påminna om att Stockholms stads verksamheter inom de områden som täcks av förslaget är oerhört omfattande och att de ansvariga stadsdelsnämnderna i genomsnitt har en befolkning motsvarande en normalstor residensstad. Regeringen bör därför i första hand överväga om inte kommunfullmäktiges ansvar kan begränsas till att sätta mer övergripande riktlinjer och att detaljbeslut om enskilda verksamheter kan delegeras till ansvarig nämnd.

Dessa förslag avser situationer där personuppgifter behöver överföras eller samköras mellan olika huvudmän. Utredningen tar också ställning till överförande av information mellan olika myndigheter inom en kommun.

Utredningen lämnar två alternativa förslag till sekretessbrytande bestämmelse för socialtjänsten: ett som endast omfattar äldreomsorg och verksamheter för personer med funktionsnedsättning, och ett som omfattar all socialtjänst. För båda gäller att informationsdelning får ske mellan myndigheter inom en kommun, om inte den enskilde motsätter sig utlämnandet. Vi instämmer med stadsledningskontoret att regeringen bör utgå från det senare förslaget i ärendets vidare beredning.

När det gäller frågorna om möjlighet till direktåtkomst till personuppgifter över huvudmannagränser, liksom möjlighet till insamling av personuppgifter för kvalitetsuppföljning, har utredningen varit bunden av direktiv som har begränsat utredningens arbete till insatser för äldre och personer med funktionsnedsättning.

Som anledning för denna begränsning angav regeringen att andra områden inom socialtjänsten, där det förekommer tvångslagstiftning, inte lämpar sig för direktåtkomst eftersom personen i de fall en utredning leder till en insats med tvång inte själv kan välja om informationen ska exponeras för andra delar av socialtjänsten eller hälso- och sjukvården.

Avgränsningen gör att några av de grupper som är i allra störst behov såväl av en sammanhållen vårdkedja som ett bra kvalitetsarbete faller utanför lagförslagen. Vi tänker då exempelvis på personer med samsjuklighet i psykisk ohälsa och missbruk, liksom på omhändertagna barn och ungdomar, som påfallande ofta har hälsoproblem direkt eller indirekt orsakade av omsorgsbrist.

Likväl har utredningen haft mandat att föreslå att uppgifter om dessa personer skulle kunna omfattas av de sekretessbrytande bestämmelserna för informationsdelning *inom* en kommun eller region. Det är en distinktion vars motivering inte är självklar.

I utredningens direktiv ingår att sammanställa ytterligare frågeställningar som utredningen uppmärksammat i sitt arbete. Frågan om informationsöverföring inom individ- och familjeomsorgen, såväl för att främja en bättre omsorg om den enskilde som för att möjliggöra kvalitetsutveckling, är av stor betydelse för en kunskapsbaserad socialtjänst med god kvalitet, och bör studeras närmare. Givetvis måste skyddet för den enskildes integritet därvidlag ges stor betydelse.

Vi föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Stockholm den 19 maj 2021

JAN JÖNSSON OCH ERIK SLOTTNER

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Betänkandet Informationsöverföring inom vård och omsorg (SOU 2021:4)

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Remissammanställning

Ärendet

Utredningen föreslår en ny lag, *lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och kvalitetsuppföljning*. Till lagen överförs bestämmelserna i patientdatalagen om sammanhållen journalföring och kvalitetsregister. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2022.

Lagen innebär att det ska vara frivilligt att införa system för sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation inom hälso- och sjukvård samt socialtjänstens verksamhetsområden äldreomsorg och funktionsnedsättning. Inga personuppgifter får göras tillgängliga om omsorgsmottagaren motsätter sig detta. Vidare får vård- och omsorgsgivare inte ta del av personuppgifter utan att omsorgsmottagaren aktivt har lämnat sitt samtycke.

Den nya lagen ska även tillämpas inom arbetet med kvalitetsuppföljning. Det finns behov av att behandla personuppgifter och att samla in dessa från andra vårdinstanser och omsorgsgivare i arbetet med att följa upp och utveckla kvaliteten i vård- och omsorgsverksamheterna. Utredningen föreslår vidare att förutsättningarna för sådan kvalitetsuppföljning bör regleras i lag.

Det föreslås även att det införs integritetsstärkande bestämmelser som ska tillämpas av de verksamheter som väljer att använda sig av sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

Socialdepartementet har skickat ärendet på remiss till Stockholms stad för yttrande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, äldrenämnden, överförmyndarnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd. Äldreförvaltningen har svarat med ett kontorsyttrande på grund av kort svarstid.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 19 april 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret är positiva till den föreslagna lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och kvalitetsuppföljning. Förslaget förväntas bidra till kommunfullmäktiges mål om att *i Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande*. Vidare delar stadsledningskontoret utredningens bedömning att det hos verksamheter inom socialtjänsten för äldre och personer med funktionsnedsättningar och hälso- och sjukvården finns ett tydligt behov av att kunna ta del av varandras dokumentation på ett enkelt sätt, för att säkerställa att kommun och region lever upp till det totalansvar som de har enligt lag. Stadsledningskontoret anser däremot att begränsning i form av ett i lag detaljstyrt kommunfullmäktigebeslut som föreslås i utredningen för att stärka skyddet för den enskildes integritet är allt för långtgående.

Sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation

Stadsledningskontoret anser att behovet av förändrat lagstöd är stort för att utforma de viktiga förutsättningarna för att effektivt och säkert överföra information inom hälso- och sjukvård och socialtjänst. Informationsöverföringen skapar en ökad patientsäkerhet och förenklar samverkan mellan olika aktörer omkring den enskilde.

Kvalitetsuppföljning

Stadsledningskontoret ställer sig positiv till utredningens förslag gällande utvidgade möjligheter till informationsöverföring för kvalitetsuppföljning inom vård och omsorg. För att kunna ge god vård och omsorg behöver verksamheterna kunna hantera uppgifter om personer och genomförda insatser. Stadsledningskontoret delar utredningens uppfattning att den lagreglerade möjligheten till direktåtkomst ska omfatta kvalitetsuppföljningen.

Den föreslagna rätten för enskilda personer att motsätta sig att deras uppgifter används i uppföljningen är enligt stadsledningskontorets mening en tillräcklig åtgärd för att stärka den enskildes integritet.

Stadsledningskontoret anser däremot att begränsning i form av ett i lag detaljstyrt kommunfullmäktigebeslut som föreslås i utredningen för att stärka skyddet för den enskildes integritet är allt för långtgående. Enligt stadsledningskontorets mening är det ett oproportionerligt och omotiverat ingrepp i det kommunala självstyret om förslagen rörande detaljstyrning av kommunfullmäktiges beslut om kvalitetsuppföljning fullföljs. Detta skulle leda till att kommuner och regioner som vill använda sammanhållen journalföring delvis måste ge avkall på rådigheten över utformning av kvalitetsuppföljningen. Inte minst är det i en decentraliserad kommunorganisation viktigt att behålla nämndernas ansvar och bestämmande för uppföljningen. Det får även erinras om att enligt 11 kap. 1 §, HSL, ska ledningen av det kommunala hälso- och sjukvårdsansvaret utövas av de nämnder som kommunfullmäktige enligt 2 kap 4 §, socialtjänstlagen, SoL bestämmer. Det får härvid understrykas att det kan finnas mycket olika behov av uppföljning inom olika verksamhetsområden, olika avtalstyper och behoven kan även variera över tid. Stadsledningskontoret menar att kommunerna måste ges betydligt större rådighet över utformningen så att den kan anpassas efter reella behov och frikopplas från de statliga syftena med kvalitetsregister.

Möjligheten till laglighetsprövning innebär dessutom risk för att kvalitetsuppföljningsprocessen lamslås helt.

När det gäller frågan i utredningen om anonymisering och kryptering med utgångspunkt från att uppföljningen inte ska vara individrelaterad, menar stadsledningskontoret att det mer undantagsvis faktiskt kan behöva finnas utrymme för även individrelaterad uppföljning. Det är visserligen riktigt att kvalitetsuppföljning som huvudregel bör bygga på anonymiserade uppgifter och att personuppgifter inte ska användas om inte är nödvändigt. För att garantera kvaliteten kan det dock uppstå behov av att använda identifierbara uppgifter exempelvis i samband med behov av fördjupad uppföljning med anledning av uppmärksammade brister. Stadsledningskontoret anser att den enskildes integritet i dessa situationer skyddas genom rätten för den enskilde att motsätta sig att uppgifterna används.

Konsekvensredovisning

I utredningen anges att det är frivilligt för kommuner och regioner att införa den sammanhållna journalföringen respektive kvalitetsuppföljningen och att förslagen därför inte medför några konsekvenser som ska beskrivas enligt kommittéförordningen.

Stadsledningskontoret menar att det emellertid innebär ett ingrepp i den kommunala självstyrelsen att det i den föreslagna lagen anges med hög precisering och detaljeringsnivå hur beslut i kommunen ska fattas om kvalitetsuppföljningen. Den föreslagna lagbestämmelsen i denna del inskränker kommunens möjligheter att utforma en effektiv kvalitetsuppföljning och innebär därför indirekt minskad valfrihet för kommunen att använda den sammanhållna journalföringen för kvalitetsuppföljning.

Direktåtkomst eller annat elektroniskt utlämnande

Stadsledningskontoret delar utredningens förslag om möjligheten att tillåta direktåtkomst eller annat elektroniskt utlämnande mellan verksamheter inom socialtjänsten till dokumentation om insatser för äldre eller personer med funktionsnedsättningar om det samtidigt införs vissa integritetsstärkande bestämmelser. Stadsledningskontoret vill dock understryka vikten av att det vid tillämpning av lagen görs noggranna överväganden mellan alternativen direktåtkomst eller annat elektroniskt utlämnande.

Sekretessbrytande bestämmelser

När det gäller förslag till ny sekretessbrytande bestämmelse för socialtjänsten ställer sig stadsledningskontoret särskilt positivt till det andra förslaget. Där alla myndigheter med verksamhet inom socialtjänsten inom samma kommun tillåts lämna uppgifter till varandra, om den enskilde inte motsätter sig utlämnandet. Det skulle innebära ökade möjligheter till en effektiv samverkan.

Övrigt

Utredningens förslag om en sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation ligger helt i linje med ambitionerna att jobba med Samordnad individuell plan (SIP) och arbetet med en mer tillgänglig och Nära vård.

Det är också viktigt med sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation enligt Coronakommissionens delbetänkande Äldreomsorgen under pandemin (SOU 2020:80), i betänkandet omnämns avsaknaden av en patientcentrerad sammanhållen journalföring som ett allvarligt patientsäkerhetsproblem, vilket bekräftar behovet av utredningens syfte att vidta åtgärder för att kunna upprätthålla en sammanhållen journalföring.

Stadsledningskontoret gör bedömningen att en tillämpning av lagen skulle medföra ett stort arbete med att strukturera informationen i systemen, utveckla behörighetssystem, loggar samt säkerställa IT-säkerhet, informations säkerhet och att dataskyddsförordningen efterlevs. Baserat på den bedömningen anser stadsledningskontoret att ett beslut om att tillämpa lagen skulle innebära ökade kostnader för staden.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 23 mars 2021 följande.

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen avseende Motion om att utreda kostnaderna för stadens tolkar.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 22 februari 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar utredningens uppfattning om att det finns ett stort behov av att utbyta information mellan verksamheter inom hälso- och sjukvården och socialtjänstverksamhet för personer med funktionsnedsättning och äldre personer.

Att den nya lagen föreslås vara valfri att tillämpa samt tillåter informationsöverföring både genom direktåtkomst eller annat elektroniskt utlämnande ser förvaltningen positivt på. Samtidigt vill förvaltningen understryka vikten av att det vid tillämpning av lagen görs noggranna överväganden mellan alternativen direktåtkomst eller annat elektroniskt utlämnande.

I sin helhet välkomnar förvaltningen förslaget och delar utredningens syn på att det primära syftet med sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation är att kunna ge en god och säker omsorg. Denna lag skulle kunna säkerställa att viktig information om aktuella mediciner eller allergier finns tillgänglig för personal.

Förvaltningen anser att lagen endast ska tillämpas i syfte att gynna omsorgsmottagarnas vård och omsorg. Det bör särskilt beaktas att det inom de berörda verksamhetsområdena,

äldreomsorg, funktionshinderområdet och socialpsykiatri, är vanligt förekommande med kognitiva nedsättningar. Det kan för dessa personer vara svårt att förstå vilka uppgifter om dem som kan delas med vem, detta trots tydlig information.

Förvaltningen är positiv till att personuppgifter ska kunna tillgängliggöras i kvalitetsuppföljningssyfte. I likhet med det särskilda yttrandet, till delbetänkandet, anser förvaltningen att det ska vara en skyldighet för utförare att lämna ut personuppgifter för kvalitetsuppföljning. Detta förutsatt att kommunfullmäktige har fattat beslut om det. För kommuner med privata utförare inom äldreomsorg, funktionshinderområdet och socialpsykiatri skulle förslaget annars kunna leda till försämrade möjligheter till den verksamhetsuppföljning som lagen är tänkt att ge stöd för.

Förvaltningen anser att det behöver utredas vidare om en ansvarig nämnd, utöver kommunfullmäktige, ska kunna besluta om kvalitetsuppföljning utifrån nämndernas ansvar för kvalitet.

Av de två alternativa förslag som presenteras till en sekretessbrytande bestämmelse inom socialtjänsten föredrar förvaltningen det andra förslaget. Att alla myndigheter med verksamhet inom socialtjänsten inom samma kommun tillåts lämna uppgifter till varandra skulle innebära ökade möjligheter till en effektiv samverkan. Samtidigt skyddas den enskildes integritet genom dennes rätt att motsätta sig att personuppgifter lämnas ut.

Förvaltningen gör bedömningen att en tillämpning av lagen skulle medföra ett stort arbete med att strukturera informationen i systemen, utveckla behörighetssystem, loggar samt säkerställa it-säkerhet, informationssäkerhet och att dataskyddsförordningen efterlevs. Baserat på den bedömningen anser förvaltningen att ett beslut om att tillämpa lagen i sig skulle innebära ökade kostnader för staden.

Äldreförvaltningen

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 5 mars 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Äldreförvaltningen välkomnar förslagen i utredningen, särskilt avseende bestämmelsen som bryter sekretessen mellan nämnder i samma kommun som fullgör uppgifter inom socialtjänsten. Med anledning av att det för närvarande är färre än tio kommuner kvar i riket som har delat upp uppgifterna inom socialtjänsten på lokala nämnder såsom Stockholms stad, anser äldreförvaltningen att det trots detta är angeläget med en ökad möjlighet till informationsutbyte mellan nämnda nämnder. Skrivningen i bestämmelsen som innebär att den enskilde kan motsätta sig ett sådant utlämnande borde enligt äldreförvaltningen tas bort. Detta eftersom den för hälso- och sjukvården motsvarande bestämmelsen i 25 kap. 11 § offentlighets- och sekretesslag (OSL) beträffande uppgiftslämnande inom den kommunala och regionala hälso- och sjukvården inte innehåller något villkor av det slag som nu avses, det vill säga en möjlighet att invända mot informationsutbytet.

Behovet av förändrat lagstöd är stort för att utforma de viktiga förutsättningarna för att effektivt och säkert överföra information inom hälso- och sjukvård och socialtjänst. Äldreförvaltningen anser att informationsöverföringen skapar en ökad patientsäkerhet samt förenklar samverkan mellan olika aktörer omkring den enskilde. Utredningen föreslår även att det införs bestämmelser som ger möjlighet till kvalitetsuppföljning. Tanken i utredningen är inte att kvalitetsuppföljning ska ske på individnivå, utan kvalitetsuppföljning är något som ska ske på verksamhetsnivå och ta sikte på större skeden och processer, vilket äldreförvaltningen instämmer i och anser det vara ett bra underlag för det systematiska kvalitetsarbetet i verksamheterna.

Nationell patientöversikt (NPÖ) är ett webbaserat verktyg för sammanhållen journalföring som används till viss del idag inom kommunens hälso- och sjukvård. Det gör det möjligt att utifrån gällande lagstiftning dela och ta del av patientinformation mellan huvudmän och vårdgivare genom direktåtkomst utifrån den enskildes samtycke. Legitimerad personal inom

staden är så kallade konsumenter i NPÖ för att ta del av journalinformation från andra vårdgivare. De vårdgivare som upprättar egen information synlig i NPÖ, kallas för producenter. Äldreförvaltningen anser att om NPÖ ska fortsätta användas behöver ett likvärdigt syfte tydliggöras även om staden ska vara både konsument och producent.

I coronakommissionens delbetänkande Äldreomsorgen under pandemin (SOU 2020:80) omnämns avsaknaden av en patientcentrerad sammanhållen journalföring som ett allvarligt patientsäkerhetsproblem, vilket bekräftar behovet av utredningens syfte att vidta åtgärder för att kunna upprätthålla en sammanhållen journalföring.

Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 15 april 2021 följande.

1. Som sitt yttrande över remissen överlämnar överförmyndarnämnden förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Överförmyndarförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 22 mars 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Betänkandet rör myndigheter och privata företag som verkar inom området hälso- och sjukvård samt vård och omsorg riktad till äldre och personer med funktionsnedsättning. Överförmyndarna i landets kommuner är tillsynsmyndigheter vars främsta uppgift är att utreda behov av god man och förvaltare samt utöva tillsyn över dessa. Även om överförmyndarna varken är vård- eller omsorgsgivare kan det finnas beröringspunkter mellan överförmyndarnas verksamhet och de frågor som behandlas i delbetänkandet.

Överförmyndarnas verksamhet skulle därför kunna påverkas indirekt.

Överförmyndarna vänder sig i stort till de målgrupper, äldre och personer med funktionsnedsättning, som berörs av utredningens förslag. Inom överförmyndarens verksamhet hanteras integritetskänsliga uppgifter som rör huvudmännen. I denna hantering råder sekretess, bland annat enligt reglerna i offentlighets- och sekretesslagen. En stor del av de personer som har en ställföreträdare är vård- och eller omsorgsmottagare. Sekretessbrytande bestämmelser mellan och inom vård- och omsorgsgivare skulle kunna tänkas underlätta ställföreträdarnas uppdrag då de bevakar sina huvudmäns rätt och ska se till att deras huvudmän får de insatser som de har rätt till, exempelvis utifrån sin sjukdomsbild.

När överförmyndaren utreder om en person är i behov av en god man eller förvaltare inhämtar överförmyndaren underlag från sjukvården och socialtjänsten. Ofta är det också sjukvården eller socialtjänsten som anmäler behov av ställföreträdarskap till överförmyndaren. Ett utökat och förbättrat informationsutbyte mellan och inom vård- och omsorgsgivare skulle kunna underlätta för överförmyndaren att få mer utförliga läkarintyg och sociala utredningar. Ett utförligt underlag hjälper förvaltningens utredning kring en persons behov av ställföreträdarskap. Förvaltningen menar därför att utredarens förslag kan tänkas ha en positiv inverkan på förvaltningens verksamhet.

Utredaren föreslår att det i den nya lagen, lag om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och kvalitetsuppföljning, införs en reglering motsvarande den som idag finns i patientdatalagens

6 kap. 2 §, att en vård- och omsorgsgivare får göra uppgifter om vård- och omsorgstagare som inte endast tillfälligt saknar förmåga att ta ställning tillgängliga för andra vård- och omsorgsgivare som är anslutna till ett system med sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Detta ska dock endast få ske under förutsättning att patientens inställning så långt

som möjligt klarlagts och att det inte finns anledning anta att denne skulle ha motsatt sig en sådan behandling av personuppgifter.

Utredaren konstaterar att en god man eller förvaltare ska kunna ta ställning i fråga om behandling av personuppgifter som berör den beslutsoförmögne. Utredningens förslag i denna del berör i hög grad de målgrupper som överförmyndarförvaltningen arbetar med. Det samma gäller vid möjligheten att använda personuppgifter vid kvalitetsuppföljning där utredaren menar att behovet är stort att kunna använda även varaktigt beslutsoförmögna uppgifter. Även här föreslås att bestämmelser utformas motsvarande de som finns i patientdatalagen och att en god man eller förvaltare, beroende på uppdragets omfattning, ska kunna ta ställning till om en omsorgstagares uppgifter ska kunna behandlas för kvalitetsuppföljning. Förvaltningen anser i likhet med utredaren att det är motiverat att införa sådana bestämmelser.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 15 april 2021 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen av betänkandet Informationsöverföring inom vård och omsorg (SOU 2021:4).

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 15 mars 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till utredningens förslag till ny lag om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och kvalitetsuppföljning. Möjligheterna att få tillgång till varandras vård- och omsorgsdokumentation kan öka patientsäkerhet och kontinuitet i vården och omsorgen. Många omsorgsmottagare har kontakt med flera vårdgivare och förvaltningen bedömer att en sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation kommer att öka kvaliteten och stödja den personcentrerade och helhetssyn i vård och omsorg som nämnden eftersträvar.

Förvaltningen delar utredningens bedömning att regelverket behöver anpassas. Hälso- och sjukvård och socialtjänst behöver kunna dela uppgifter av betydelse för att säkerställa en god och säker vård och omsorg för den enskilde. Den personliga integriteten behöver också skyddas på ett träffsäkert sätt som svarar mot den snabba tekniska utvecklingen och de risker och möjligheter som den utvecklingen innebär.

Förvaltningen ser risken för integritetskränkning när information görs tillgänglig utan särskild sekretessprövning, men bedömer att nyttan är större, samt att risken kan begränsas genom tekniska lösningar avseende vilken information som görs tillgänglig. Detta kräver strukturerad dokumentation hos såväl vårdgivare som omsorgsgivare. Förvaltningen vill dock påtala att hälso- och sjukvård och socialtjänst idag inte bara har skilda system för dokumentation, utan även skilda kompetenser och terminologi. Det kan innebära en risk för missuppfattningar och felbedömningar när man delar information myndigheter emellan. Införandet av gemensamt fackspråk är en åtgärd som motverkar den risken.

Utredningen föreslår att enskilda ska ha rätt att motsätta sig att deras personuppgifter används i kvalitetsuppföljning. Samtidigt konstaterar utredningen att behoven av och vinsterna med kvalitetsuppföljning med personuppgifter från flera vårdinstanser eller omsorgsgivare är av sådan karaktär att de överväger integritetsriskerna, under förutsättning att integritetsstärkande bestämmelser införs och dataskyddsförordningens krav uppfylls. Förvaltningen ser en risk med att identifiering och rensning av specifika personuppgifter från ett underlag för kvalitetsuppföljning innebär en ökad administration och möjligen behov av tekniska lösningar som inte finns att tillgå i dagsläget och som därför skulle behöva utvecklas. Förvaltningen önskar förtydliganden av konsekvenserna av möjligheten för enskilda att motsätta sig användning av deras personuppgifter i kvalitetsuppföljningen, såväl

vad gäller administrationen av detta i praktiken, risk för brister i dataunderlaget för kvalitetsuppföljning samt risker för den personliga integriteten.

Utredningen nämner också att patienten eller omsorgsmottagaren får ges elektronisk tillgång till sin dokumentation. Tillgängligheten måste garanteras även i det digitala vårdmötet, både avseende talat och tecknat språk och tillgänglighet i form av information på lättläst. Inom målgrupperna som har insatser av nämnden är det också sannolikt vanligare att möjlighet att skaffa exempelvis Bank-ID är begränsad.

Enligt utredningens förslag får beslut om kvalitetsuppföljning endast fattas av kommunfullmäktige. Första stadsdelsnämnd ansvarar för att driva och följa upp socialtjänsten i ett stadsdelsområde med cirka 60 000 invånare, med stöd från Stockholms stads facknämnder som ansvarar för övergripande utvecklings- och uppföljningsfrågor inom socialtjänst och äldreomsorg. Förvaltningen anser därför att beslut om kvalitetsuppföljning bör kunna fattas av kommunfullmäktige *eller* den direkt ansvariga nämnd som kommunfullmäktige delegerat beslutanderätt till.

Förvaltningen delar utredningens bedömning att det finns ett tydligt behov av att hantera och utbyta information mellan myndigheter inom socialtjänsten i en kommun. Utredningen lämnar två alternativa förslag till sekretessbrytande bestämmelser för socialtjänsten, en begränsad och en generell. Förvaltningen bedömer att en generell sekretessbrytande bestämmelse innebär större risker för misstag och felbedömningar och därmed större risker för den enskildes personliga integritet. Det kan också i praktiken resultera i ett ökat behov av kontroll av efterlevnad och en mer komplicerad administration. Förvaltningen bedömer att utredningens förslag om en begränsad sekretessbrytande bestämmelse för insatser för äldre eller personer med funktionsnedsättningar skulle innebära mindre risker i tillämpningen och samtidigt möjliggöra informationsöverföring där det är mest lämpligt och relevant.

Förvaltningen bedömer inte att utredningens förslag innebär någon negativ påverkan på jämställdhet, integrationspolitiska mål eller för barn och unga.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 mars 2021 följande.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Henrik Åkerlund (SD), *bilaga 1*.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 22 februari 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslag till ny lag om sammanhållen vård och omsorgsdokumentation och kvalitetsuppföljning. Förvaltningen delar utredningens bedömning att det hos verksamheter inom socialtjänsten för äldre och personer med funktionsnedsättningar och hälso- och sjukvården finns ett tydligt behov av att kunna ta del av varandras dokumentation på ett enkelt sätt för att säkerställa en god och säker vård och omsorg för den enskilde.

Förvaltningen delar utredningens förslag om möjligheten att tillåta direktåtkomst mellan verksamheter inom socialtjänsten till dokumentation om insatser för äldre eller personer med funktionsnedsättningar om det samtidigt införs vissa integritetsstärkande bestämmelser. Förvaltningen ställer sig positiv till utredningens förslag om att elektronisk direktåtkomst till journaler bör författningsregleras i lag. Regleringen bör utformas med sammanhållen journalföring (enligt patientdatalagen) som förebild.

Förvaltningen tycker att det är positivt att de öppnar upp för att kunna ta del av dokumentation både inom socialtjänsten, mellan utförare och beställare men även mellan region och kommun kring vissa delar av dokumentationen. Förslaget ligger helt i linje med ambitionerna att jobba med Samordnad Individuellt plan, SIP och teaminriktat utifrån den äldres faktiska behov. Allt som kan underlätta samordningen för att insatserna ska fungera bättre för den enskilde är positivt.

Förvaltningen ställer sig positiv till utredningens förslag till utvidgade möjligheter till informationsöverföring för kvalitetsuppföljning inom vård och omsorg som huvudmannen (region eller kommun) ansvarar för i syfte att förbättra eller utveckla vården och omsorgen på verksamhetsnivå. Förvaltningen delar utredningens uppfattning att kvalitetsuppföljningen bör regleras i lag.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 april 2021 följande.

Östermalms stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 15 mars 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Östermalms stadsdelsförvaltning är sammantaget positiv till utredningens förslag att öppna upp möjligheten för åtkomst till den kommunala dokumentationen mellan hälso- och sjukvård och social omsorg. Det finns ett behov av att kunna ta del av varandras journalanteckningar i teamsamverkan. När det inte finns möjlighet att direkt ta del av patienters journaluppgifter behöver vårdpersonalen ringa till varandra för att ta reda på informationen de behöver. Ibland kan det vara svårt att få kontakt med rätt person och personalen kan behöva lägga mycket tid på att söka varandra samtidigt som patienten får vänta. Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har även i sin granskning av äldreomsorgen i samband med pandemin konstaterat att dokumentation är ett bristområde. Det har bland annat sin orsak i att man dokumenterar i tre olika system runt den enskilde.

Redan idag har den kommunala hälso- och sjukvården genom sammanhållen journalföring möjlighet, under pågående patientkontakt, att ta del av delar i regionens journalsystem genom Nationell Patientöversikt (NPÖ). I NPÖ kan det dock innebära att tillgänglig information enbart är en del av journalen och inte ger en fullständig bild av aktuellt hälsotillstånd. Vårdgivare beslutar vilka delar som ska finnas tillgängliga. Det innebär trots allt en starkt patientsäkerhet att få tillgång till journalanteckningar efter t.ex. en sjukhusvistelse men också tillgång till ansvarig läkares journalanteckningar för de patienter som bor i särskilt boende. Stockholms stad enbart konsument av NPÖ och inte en producent vilket innebär att den kommunala patientjournalen, eller delar av, inte finns tillgänglig för t.ex. ansvarig läkarorganisation. Det finns stor nytta i att kommunen även kan visa sin information så att regionens personal kan ta del av den. När äldre personer som får kommunal hälso- och sjukvård hamnar på sjukhus behöver regionens personal en helhetsbild av patienten för att kunna ta hand om den på ett korrekt och kvalitetshöjande sätt. Svaren på frågorna som regionens personal har finns ofta väl dokumenterade av kommunens sjukgymnaster, arbetsterapeuter och sjuksköterskor. Om informationen gjordes tillgänglig för regionens personal skulle det ge patienterna bättre vård och bespara både regionernas och kommunernas personal tidskrävande telefonsamtal och informationsökande.

Det är väl belyst i remissen vilka risker som direktåtkomst kan föra med sig. Däremot finns en otydlighet vilka vinster som direktåtkomst mellan huvudmän skulle kunna ge vid sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Ett exempel på en vinst för både ansvarig läkare/läkarorganisation och ansvarig kommunal hälso- och sjukvård skulle t.ex. vara åtkomst till en sammanhållen läkemedelsordinationshandling, något som idag inte är möjligt.

I remissen föreslås att det ska vara frivilligt för vårdgivare att ansluta sig till sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Konsekvensen om flera vårdgivare av olika orsaker väljer att inte ansluta sig kan bli ett hinder för att uppnå önskad effekt, t.ex. säkra och effektiva flöden vid byte av vårdnivåer, vid informationsöverföringar och att effektivisera och säkerställa informationsöverföringen genom läsbarheten. Denna fråga hade med fördel kunnat belysas ytterligare i utredningen.

Förvaltningen instämmer i utredningens slutsatser kring behovet av integritetsstärkande åtgärder för att hantera de risker för integritetsintrång som utredningens förslag kan medföra. I utredningen föreslås åtgärder som till exempel att det krävs ett samtycke från patienten att dela uppgifterna, möjligheten att spärra uppgifter för tillgänglighet, krav på behörighetstilldelning, åtkomstkontroll och rätt till information om vilken elektronisk åtkomst som har förekommit.

En fråga som behöver lyftas och belysas är att olika vårdgivare/professioner inte har tillräcklig kunskap om andra vårdgivares uppdrag vilket försvårar beslut om vilken information som ska delges. Professioner inom olika områden har varierande behov av information. Det kan också finnas risker med att mottagare får del av information som kan uppfattas som känslig och som inte är relevant för de aktuella insatserna, eller som personalen inte har tillräcklig kunskap för att kunna värdera. Det är förvaltningens bedömning att dessa och andra frågor kopplat till dokumentation behöver hanteras och regleras i den fortsatta utformningen för att åtgärderna även i praktiken ska innebära ett skydd för den personliga integriteten och samtidigt uppnå de vinster som utredningen belyser.

Förvaltningen ställer sig positiv till utredningens förslag till utvidgade möjligheter till informationsöverföring för kvalitetsuppföljning inom vård och omsorg som huvudmannen (region eller kommun) ansvarar för i syfte att förbättra eller utveckla vården och omsorgen på verksamhetsnivå. Förvaltningen delar utredningens uppfattning att kvalitetsuppföljningen bör regleras i lag.

Reservationer m.m.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Henrik Åkerlund (SD) enligt följande.

En remiss med ett lagförslag för yttrande har inkommit till stadsdelsnämnden. I lagförslaget föreslås sammantaget att ett system skall implementeras för att möjliggöra för en sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Sverigedemokraterna delar förvaltningens beskrivning i att det föreligger omständigheter för regioner och kommuner att bedriva en god och säker vård med anledning av att det i nuläget finns vissa svårigheter för respektive instans att få tillgång till aktuell information för den berörda patienten.

Sverigedemokraterna ser positivt på detta förslag och vill understryka att en fungerande informationsöverföring mellan region och kommun är mycket viktigt. Detta kan möjliggöra för bättre förutsättningar bland dessa instanser inom hälso- och sjukvården att bedriva en vård- och omsorg med hög kvalitet som är tillfredställande för berörda patienter.